

RAPORT NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A.

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

Kruszwica, 19 marca 2019 roku

Działalność Spółki

Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” Spółka Akcyjna [GRI 102-5] (dalej zwane ZT „Kruszwica” S.A. lub Spółka)[GRI 102-1] to największy w Polsce i jeden z największych w Europie Środkowej przetwórcza nasion oleistych i producent tłuszczów roślinnych. Jego siedziba zlokalizowana jest pod adresem ul. Niepodległości 42 Kruszwica [GRI 102-3]. Większościowym udziałowcem Spółki jest Bunge – globalny koncern rolno-spożywczy [GRI 102-5].

Struktura zarządzania w Spółce przedstawia się następująco [GRI 102-18]:

Prezes Zarządu: Wojciech Grzegorz Jachimczyk

Członkowie Zarządu na dzień 31 grudnia 2018 roku:

- Wojciech Kazimierz Bauman
- Marcin Tomasz Brodowski
- Jacek Bogusław Michalak
- Piotr Tomasz Piotrowski
- Dariusz Cezary Szymański
- Tomasz Stanisław Wika

ZT „Kruszwica” S.A. specjalizuje się w produkcji olejów butelkowanych, margaryn, tłuszczów dla branży piekarniczo-cukierniczej oraz produktów dla sektora biopaliw i przemysłu paszowego [GRI 102-2].

Działalność produkcyjna Spółki oparta jest na w pełni zintegrowanym modelu operacyjnym, który obejmuje wszystkie ogniwa procesu przetwórstwa roślin oleistych – od pozyskania surowca, przez jego przetworzenie, aż po konfekcjonowanie i dystrybucję wyrobów do odbiorcy finalnego. Model ten pozwala utrzymać pełną kontrolę nad wysoką jakością surowców wykorzystywanych do produkcji oraz produktu końcowego.

Swoją pozycję lidera rynku ZT „Kruszwica” S.A. buduje w oparciu o:

- wykorzystanie naturalnych surowców roślinnych,
- niezawodność i bezpieczeństwo procesów produkcji oraz
- dostarczanie produktów wysokiej jakości.

Spółka stale podejmuje działania, które unowocześniają proces produkcji, inwestując w rozwój technologii i możliwości swoich Zakładów produkcyjnych. Spółka jest także innowatorem w rozwoju oferty produktowej, dzięki czemu klienci mogą wybierać ze stale poszerzającej się palety produktów znajdujących się w jej ofercie.

Filozofia działania ZT „Kruszwica” S.A. oparta jest na założeniach odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w relacjach z interesariuszami, zaangażowaniu społecznym, uczciwych praktykach rynkowych, trosce o kwestie konsumenckie oraz dbałości o środowisko naturalne.

Do najważniejszych grup interesariuszy Spółka zalicza przede wszystkim: [GRI 102-40]:

- akcjonariuszy,
- instytucje finansowe,
- klientów,
- dostawców,
- pracowników i związki zawodowe,
- społeczności lokalne.

Pozyskiwanie surowców do produkcji

ZT „Kruszwica” S.A. swoją produkcję opiera na wykorzystaniu naturalnych surowców roślinnych.

W trosce o dostarczanie klientom produktów wysokiej jakości, Spółka stawia na pierwszym miejscu wysoki standard skupowanych i przetwarzanych nasion rzepaku, oczekując od swoich dostawców tego surowca stosowania najlepszych praktyk dot. nawożenia i stosowania środków ochrony roślin w uprawie.

W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w umowach handlowych zawieranych z dostawcami ZT „Kruszwica” S.A. zostały określone konkretne wymogi dot. cech skupowanych nasion rzepaku. Spółka ponadto stosuje wewnętrzny system kontroli, w ramach którego monitorowany jest skład dostarczanego surowca jak i obecność w nim zanieczyszczeń np. pod kątem obecności pozostałości pestycydów. Pozwala to już na wczesnym etapie zidentyfikować i odpowiednio zarządzać dostawami nasion, które nie spełniają wymagań jakościowych.

Na potrzeby swojej działalności Spółka przerabia rzepak pochodzący głównie z polskich upraw, w większości pozyskiwany z terenów województw: kujawsko-pomorskiego, opolskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego i

pomorskiego. Wyłącznie w przypadku pojawienia się niedoboru krajowego surowca Spółka wspiera się zakupem nasion rzepaku w krajach Unii Europejskiej. W każdym przypadku wymogiem jest dostarczenie surowca najwyższej jakości. Na potrzeby produkcji Spółka importuje również olej słonecznikowy głównie z Ukrainy, Węgier i Austrii.

Istotnym surowcem wykorzystywanym przez ZT „Kruszwica” S.A. w produkcji margaryn i tłuszczów są oleje roślinne pochodzenia tropikalnego, takie jak: olej palmowy rafinowany, stearyna i oleina palmowa, olej kokosowy oraz olej z ziaren palmy. Surowce te Spółka pozyskuje z europejskich rafinerii zlokalizowanych w Holandii i Niemczech. Wszyscy dostawcy ZT „Kruszwica” S.A. są członkami RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil - Okrągły Stół ds. Zrównoważonego Oleju Palmowego).

ZT „Kruszwica” S.A. stosuje politykę dostarczania konsumentom produktów wolnych od GMO, dlatego Spółka wyklucza zakup i przetwarzanie surowców tego typu. [GRI 102-9]

Produkcja

Działalność produkcyjna ZT „Kruszwica” S.A. prowadzona jest w Zakładach: Kobylniki k. Kruszwicy oraz w Brzegu [GRI 102-4]. Koncentracja zdolności produkcyjnych w dwóch lokalizacjach daje Spółce możliwość efektywnej specjalizacji produkcji, a także wymiernego kontrolowania jakości i kosztów linii produktów. Pozwala to również lepiej wypełniać obowiązki społeczne oraz dbać o ochronę środowiska.

Oferta ZT „Kruszwica” S.A. obejmuje: oleje konfekcjonowane – butelkowane, oleje roślinne luzem przeznaczone dla klientów indywidualnych, marynaty, margaryny konsumenckie i profesjonalne, pasty warzywne, tłuszcze profesjonalne, oleje surowe i rafinowane, a także materiały paszowe [GRI 102-2].

W portfolio ZT „Kruszwica” S.A. znajdują się marki o najwyższej popularności wśród konsumentów w Polsce. Potwierdzają to niezależne wyniki badań, a także zdobywane nagrody w prestiżowych konkursach i zestawieniach. Produkowany przez Spółkę Olej Kujawski zdobył 1 miejsce wśród najcenniejszych polskich marek spożywczych w rankingu organizowanym przez dziennik Rzeczpospolita (2016 r.). Konsumenty doceniają również takie marki jak np. Oliwier, Smakowita czy Optima.

Jakość produktów ZT „Kruszwica” S.A. doceniana jest także przez ekspertów branży żywieniowej. Olej Kujawski z ziołami został wyróżniony przez jury programu „Doceń Polskie” i zyskał certyfikat TOP Produktu. Nagrodzone warianty to nowości produktowe ZT Kruszwica S.A.: olej z rozmarynem, oregano i bazylią oraz z oregano, pomidorami i cebulą. Głównym celem tego programu jest promowanie produktów najlepszej jakości, dostępnych na polskim rynku. Wszystkie artykuły spożywcze, które biorą udział w audycie programu „Doceń Polskie”, są oceniane przez Lożę Ekspertów pod względem smaku, wyglądu i stosunku jakości do ceny. W skład jury wchodzi specjaliści zawodowo związani z żywnością i technologią żywienia, m.in. członkowie Klubu Szeffów Kuchni. Patronat nad wydarzeniem sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dystrybucja

Produkty oferowane przez ZT „Kruszwica” S.A. sprzedawane są na rynku krajowym, jak i za granicą. Wartość sprzedaży na rynek krajowy w roku 2018 wyniosła 88%. Dla porównania w roku 2017 było to 90% sprzedaży produkcji ogółem. Spółka dystrybuje swoje produkty m.in. do kluczowych sieci handlowych, w tym takich jak: Biedronka, Lidl, Tesco, utrzymując na rynku konsumenckich tłuszczów roślinnych pozycję wiodącą. Odbiorcami produktów ZT „Kruszwica” S.A. są również zakłady cukiernicze i piekarnie oraz zakłady przetwórstwa spożywczego. Spółka utrzymuje kluczową pozycję dostawcy dla krajowego przemysłu biopaliw oraz przemysłu paszowego. [GRI 102-6]

Prace badawcze i rozwój produktów

ZT „Kruszwica” S.A. wzmacnia swoją pozycję rynkową stale podejmując działania, które unowocześniają proces produkcji i poszerzają zakres oferty produktowej. Nad jakością produktów, stałym doskonaleniem receptur oraz tworzeniem nowych innowacyjnych artykułów w Spółce pracuje zespół specjalistów.

Pracownicy

ZT „Kruszwica” S.A. postrzega swoich pracowników jako największą wartość. Z tego względu, potrzeby zatrudnionych Spółka stawia zawsze na pierwszym miejscu, rozumiejąc, że sukces biznesowy zależy w dużym stopniu od ich zadowolenia z miejsca pracy oraz wykazywanego zaangażowania. W odniesieniu do potrzeb

pracowniczych ZT „Kruszwica” S.A. stawia przede wszystkim na stworzenie jak najlepszych warunków pracy dla obecnych pracowników. Natomiast dla osób potencjalnie zainteresowanych dołączeniem do zespołu Spółka przygotowuje atrakcyjne oferty zatrudnienia.

ZT „Kruszwica” S.A. zachęca swoich pracowników do udziału w projektach dotyczących wzmocnienia potencjału zawodowego. Głównym celem Spółki jest stworzenie takich warunków pracy, w których pracownicy czują się szanowani i mogą w pełni rozwinąć swój potencjał, niezależnie od płci, wieku, (nie)pełnosprawności, rasy i pochodzenia etnicznego i innych aspektów różnorodności. W tym obszarze ZT „Kruszwica” S.A. działa w oparciu o *Kodeks Postępowania Etycznego* swojego większościowego udziałowca - Bunge.

- Wszystkie polityki i procedury obowiązujące w ZT „Kruszwica” S.A. są zgodne z *Kodeksem Postępowania Etycznego Grupy BUNGE* i *Kodeksem Pracy*;
- Kandydaci mają równe szanse podczas rekrutacji;
- Pracownicy mają równe szanse przy awansach i nominacjach;
- Spółka bierze pod uwagę opinie pracowników, wyrażone np. w Ankiecie Pracowniczej i ankietach tematycznych (badanie opinii pracowniczej).

Warunki pracy

ZT „Kruszwica” S.A. dba o swoich pracowników w sposób kompleksowy. Każdy pracownik ma gwarantowaną opiekę medyczną w zakładowym Ambulatorium (lekarz medycyny pracy, lekarz internista, lekarze specjaliści, lekarz stomatolog) oraz całkowity lub częściowy zwrot kosztów leczenia (po przedstawieniu odpowiednich dokumentów lub po pozytywnej opinii lekarza medycyny pracy, np. rezonans magnetyczny, tomograf komputerowy) z utworzonego w Spółce w tym celu funduszu opieki medycznej.

Swoim pracownikom Spółka oferuje również pakiet ubezpieczeniowy, sponsorowany i opłacany przez Pracodawcę oraz atrakcyjną ofertę finansowaną z Funduszu Socjalnego. Część pracowników objęta jest także pakietem medycznym w placówkach sieci LUXMED oraz MEDICOVER. [GRI 401-2].

W ramach programów promocji zdrowia, pracodawca umożliwia wszystkim pracownikom szczepienia przeciw grypie. Dla kobiet zapewniane są badania lekarza ginekologa. Pracownicy mają możliwość uczestnictwa w specjalistycznych szkoleniach w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych opinią lekarza prowadzącego, pracownik może ubiegać się o zapomogę przeznaczoną na dalsze leczenie, lekarstwa i poprawę zdrowia. Pracodawca zapewnia pracownikom częściowy zwrot kosztów za okulary niezbędne do pracy przy monitorze ekranowym w każdym przypadku stwierdzenia pogorszenia wzroku przez lekarza okulistę. [403-6]

BHP – działania „Stand for Safety”

ZT „Kruszwica” S.A. dokłada wszelkich starań, aby otoczenie, w którym pracują zatrudnieni, było jak najbardziej bezpieczne. Celem Spółki jest dążenie do bezwypadkowej kultury pracy, w której pracownicy wykonują codzienne obowiązki bez obaw o swoje bezpieczeństwo. Pomoc w realizacji tego celu stanowi prowadzona w Zakładach ZT „Kruszwica” S.A. akcja „Stand for Safety”. Jest to ogólnoświatowa kampania informacyjna Bunge, której zadaniem jest podnoszenie świadomości w obszarze bezpieczeństwa w miejscu pracy. Dzięki tej kampanii każdy pracownik Bunge na świecie potrafi lepiej rozpoznać i kontrolować, a nawet eliminować sytuacje o dużym potencjale zagrożenia (HPE), dzięki czemu jest bezpieczniejszy w swoim miejscu pracy. Realizacja tego celu jest wspierana wewnętrznymi procedurami, zapewniającymi między innymi:

- Każdy kierownik Zakładu jest zobowiązany do przeprowadzania regularnych szkoleń stanowiskowych dla pracowników i stałych podwykonawców;
- Wszyscy dyrektorzy, menedżerowie i kierownicy działów przemysłowych są zobowiązani do odbycia i zaliczenia szkoleń z zakresu bezpieczeństwa, przeprowadzanych w modułach tematycznych: „Szkolenia stanowiskowe”, „Przywództwo w dziedzinie bezpieczeństwa” oraz „Coaching na rzecz bezpieczeństwa”. Dyrektorzy i menedżerowie działów nieprzemysłowych muszą odbyć i zaliczyć moduły: „Przywództwo w dziedzinie bezpieczeństwa” oraz „Coaching na rzecz bezpieczeństwa”;
- Wszyscy pracownicy w dniu zatrudnienia zostają przeszkoleni z zakresu BHP - szkolenie ogólne, następnie kierownik działu organizuje szkolenie stanowiskowe BHP. W odpowiednim czasie pracownicy wysyłani są na szkolenia okresowe w zależności od stanowiska pracy i wykonywanych czynności. W spółce istnieje także matryca szkoleń, którą nadzoruje dział personalny; [GRI 403-5]
- Każdy nowy pracownik i stały podwykonawca pracujący na terenie Zakładu — zarówno z działów przemysłowych jak i nieprzemysłowych — jest zobowiązany do zapoznania się z modułem „Bezpieczeństwo w Bunge” w ramach standardowego przygotowania do rozpoczęcia pracy w Spółce.

Pracownicy zapoznawani są z aktualną oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy. Ocena ta jest przeprowadzana zgodnie z procedurą identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka przez zespoły specjalistów. Dodatkowo czynności operacyjne opisywane są w procedurach i instrukcjach stanowiskowych BHP. Pracownicy oraz

podwykonawcy regularnie zgłaszają sytuacje niebezpieczne zgodnie z wymaganiami korporacyjnymi (piramida bezpieczeństwa - wskaźniki bezpieczeństwa). Wszyscy pracownicy zapoznani są z procedurą mobingową. Głównym mottem Spółki jest: "Żadna praca nie jest tak pilna, żeby nie mogła być wykonana bezpiecznie". Pracownicy zapoznawani są także z polityką „STOP. POMYŚL. ZABEZPIECZ”, która gwarantuje możliwość zatrzymania pracy w momencie, gdy pracownik uzna, że warunki wykonania danej pracy są wg. niego niebezpieczne. [GRI 403-2]

W latach 2016-2018 nie odnotowano w Zakładach ZT „Kruszwica” S.A. wypadków śmiertelnych ani wypadków ciężkich. Informacje na temat ilości i wskaźnika wypadków w latach 2017 - 2018 przedstawiono w tabeli poniżej.

Wypadki i dni utracone	Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		Zakład w Brzegu		Warszawa	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
ROK 2018						
Ilość wypadków lekkich	1	3	0	0	0	0
Wskaźnik wypadków lekkich	0,8	1,3	-	-	-	-
Liczba przepracowanych godzin	265.148	450.103	95.338	238.346	41.216	30.464
ROK 2017						
Ilość wypadków lekkich	0	2	0	0	1	3
Wskaźnik wypadków lekkich	0,5	1,6	-	-	-	-
Liczba przepracowanych godzin	366.163	634.564	109.507	324.809	37.632	37.632
ROK 2016						
Ilość wypadków lekkich	1	6	0	3	0	0
Wskaźnik wypadków lekkich	0,5	1,9	-	-	-	-
Liczba przepracowanych godzin	371.224	643.227	109.018	367.948	47.008	34.352

Ponadto, w roku 2017 odnotowano w Zakładzie produkcyjnym w Kobylnikach k. Kruszwicy 2 wypadki niezależnych wykonawców (kobieta i mężczyzna). Wskaźnik wypadków został obliczony w oparciu o 200.000 godzin pracy [GRI 403-9].

W latach 2018-2017 nie odnotowano żadnego przypadku choroby zawodowej. Dla porównania w roku 2016 odnotowano 1 taki przypadek. [GRI 403-10]

Działające w ZT „Kruszwica” S.A. Komisje ds. BHP, ze wspólną reprezentacją pracowników i kadry zarządzającej, ułatwiają organizację korzystnego środowiska pracy pod względem BHP. Działania takich komisji jest jednym ze sposobów zaangażowania pracowników w poprawę bezpieczeństwa i higieny w ich miejscu pracy. Pracownicy biorą udział w codziennych spotkaniach bezpieczeństwa organizowanych na działach. Dodatkowo istnieje system zgłaszania pomysłom poprawy bezpieczeństwa pracy "Take part, leave Your mark". Na terenie Zakładów czynnie działają związki zawodowe, których reprezentanci w postaci społecznych inspektorów pracy biorą czynny udział w comiesięcznych posiedzeniach komisji BHP. Ze związkami zawodowymi, Zakładowym Społecznym Inspektorem Pracy konsultowane są kwestie bezpieczeństwa pracy. [GRI 403-4]

ZT „Kruszwica” S.A. posiada certyfikat przyznany przez firmę Bureau Veritas, oficjalnie potwierdzający wdrożenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (ang. Health & Safety Management System) według normy OHSAS 18001:2007. Polityka BHP zawiera zobowiązanie organizacji do zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, dążenie do stałej poprawy stanu BHP, spełniania wymagań przepisów prawnych, ciągłego doskonalenia działań w zakresie BHP, zapewnienia odpowiednich środków dla wdrażania tej polityki oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników. System BHP OHSAS 18001:2007 posiada księgę, która zawiera punkty normy oraz odpowiadające im dokumenty zakładowe (w tym procedury i instrukcje). System swoim zakresem obejmuje wszystkich pracowników Z.T. „Kruszwica” S.A. oraz podwykonawców wykonujących prace na terenie Zakładu. [GRI 403-1] Ponadto czynnymi członkami comiesięcznej komisji BHP są lekarze medycyny pracy, którzy sprawują opiekę nad Zakładami. Biorą oni udział w ustalaniu bezpiecznych warunków pracy. [GRI 403-3]

„Włącz się i działaj”

Funkcjonujący w ZT „Kruszwica” S.A. program „Włącz się i działaj” zachęca pracowników do kreatywności w podejmowaniu działań wewnątrz organizacji. Inspiruje ich do spojrzenia na biznes z innej perspektywy, zbierania pomysłów i dzielenia się nimi z kierownictwem Spółki. Każdy pracownik ma prawo poszukiwać nowych metod dla lepszego prowadzenia aktywności w swoim obszarze.

Program „Włącz się i działaj” zachęca do podejmowania inicjatyw skierowanych na:

- Eliminację przeszkód - identyfikując czynniki, które przeszkadzają w byciu efektywnym;
- Wykorzystywanie nowych możliwości - stale poszukując nowych, lepszych i efektywniejszych sposobów wykonywania zadań oraz rozwijając istniejące produkty i tworząc nowe;
- Pracowanie jako jeden zespół - wyciąganie ręki do współpracowników, dzielenie się pomysłami, stawianie sobie nawzajem wyzwań i wspólne szukanie nowych rozwiązań (ponad podziałami wynikającymi z przynależności organizacyjnej czy miejsca w hierarchii stanowiskowej);
- Wzmacnianie poczucia pilności spraw - aby zawsze zmierzać do szybkiego podejmowania działań i decyzji, co ma szansę dać Spółce konkurencyjną przewagę.

W ramach programu „Włącz się i działaj” w 2017 r. w Spółce zgłoszonych zostało ponad 40 inicjatyw pracowniczych, z czego 90% zostało wdrożonych (m.in. zmiana na inteligentne krany bezdotykowe w każdej łazience, poprawa bezpieczeństwa pracy z substancjami niebezpiecznymi, czy usprawnienie działania wentylacji).

W roku 2018 pracownicy Spółki zgłosili 100 inicjatyw, z czego 60% zostało zrealizowanych (m.in. przebudowa rampy kolejowej czy systemu odprowadzania wód popłucznych), a pozostałe 40% jest w trakcie finalizacji (np. przebudowa systemu dozowania ziemi bielącej).

Rozwój osobisty pracowników

ZT „Kruszwica” S.A. dba o to, aby każdy pracownik Spółki miał możliwości rozwoju zawodowego, w tym miał zapewniony dostęp do odpowiednich szkoleń.

Corocznie w Spółce realizowany jest proces oceny okresowej (opisany w postaci procedury), w czasie którego kluczowym punktem jest uzyskanie informacji zwrotnej oraz rozmowa rozwojowa pracownika i przełożonego. Oceną okresową objęci są wszyscy pracownicy pracujący w ZT „Kruszwica” S.A. [GRI 404-3].

Proces oceny jest wspomagany dedykowaną globalną aplikacją Bunge - „People & Bunge” lub zestandaryzowanym Formularzem Oceny. W pierwszym etapie procesu pracownicy Spółki dokonują samooceny, w tym określają status realizacji postawionych im celów. Samooceny są następnie analizowane przez przełożonych pracowników, po czym następuje rozmowa przełożonego z pracownikiem, podczas której ustalana jest ostateczna roczna ocena pracownika.

ZT „Kruszwica” S.A. stawia na rozwój swoich pracowników oraz ich osobiste zaangażowanie wsparte przez przełożonego. Z tego powodu rozwój zatrudnionych przebiega w ramach partnerstwa pomiędzy pracownikiem, przełożonym i Spółką. Jednym z elementów procesu ocen pracowniczych jest rekomendacja dotycząca planu rozwoju pracownika (zazwyczaj ze wskazaniem odbycia określonego typu szkoleń). Proces oceny może więc być dokonany poprzez ocenę osiągniętych celów za miniony rok i postawienie nowych celów na kolejny rok, bądź z uwzględnieniem planu rozwoju pracownika wraz ze wskazaniem odbycia określonego zakresu szkoleń.

W ramach oferty szkoleń pracownicy Spółki mają dostęp do szkoleń wewnętrznych, zewnętrznych oraz szerokiej gamy e-szkoleń.

Szkolenia zewnętrzne

ZT „Kruszwica” S.A. prowadzi trzy programy szkoleń dla trzech różnych grup swoich pracowników:

- „Dojrzałe Przywództwo” – program rozwoju kompetencji dla doświadczonych menedżerów średniego i wyższego szczebla, chcących doskonalić nowy, inspirujący styl przywódczy. Celem tego programu jest dostarczenie uczestnikom możliwości refleksji oraz budowanie samoświadomości w obszarze własnego stylu budowania relacji (tzw. pozycje życiowe), zarządzania własną energią życiową, uważności, intuicji lidera. Ponadto program ten doskonali umiejętności coachingowego stylu zarządzania, prowadzenia dojrzałych rozmów, udzielania rozwojowej informacji zwrotnej, słuchania na wyższych poziomach oraz doceniania.
- „Skuteczny Menedżer” - program rozwoju kompetencji dla kierowników, pierwszy raz obejmujący zespół podwładnych, specjalistów mający objąć stanowisko menedżerskie w najbliższej przyszłości oraz menedżerów chcących doskonalić swoją wiedzę i umiejętności dotyczące kierowania zespołem. Program obejmuje dostarczenie wiedzy i doskonalenie umiejętności związanych z zarządzaniem zespołem: rozumienie roli menedżera, budowanie autorytetu, planowanie i organizowanie pracy zespołu, efektywną

komunikację i informację zwrotną (w tym prowadzenie rozmowy oceniającej), style kierowania, delegowanie i egzekwowanie, motywowanie oraz efektywność osobista menedżera.

- „Na drodze do wpływu”- program rozwoju kompetencji dedykowany specjalistom z różnych obszarów Spółki, których rola wymaga intensywnej współpracy z klientami wewnętrznymi i zewnętrznymi, koordynowania projektów i zadań. Program dostarcza uczestnikom możliwość refleksji oraz budowanie samoświadomości w obszarze własnego stylu budowania relacji, komunikacji, współpracy oraz doskonalenie umiejętności rozwiązywania konfliktów i nieporozumień, delegowania, egzekwowania, zarządzania czasem swoim i klientów (zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych), a także moderowania spotkań / dyskusji o charakterze informacyjnym czy problemowym.

Oprócz wyżej wymienionych programów w 2018 roku w ZT „Kruszwica” S.A. przeprowadzone zostały m.in. szkolenia: „Sztuka prezentacji”, „Telefoniczna obsługa klienta”, „Negocjacje dla zaawansowanych”, „Rozmowy roczne”, MS Excel na różnych poziomach zaawansowania, „Negocjacje w sprzedaży”, „Joint Business Planning”, „Optymalny proces negocjacyjny”, „Controlling Finansowy”, „Category Management”. W roku 2017 roku w Spółce odbyły się m.in. takie szkolenia jak: „Rozmowy rozwojowe”, „Negocjacje”, „Autoprezentacja”, „Angażujący Lider” oraz „Efektywne Spotkania Biznesowe”, a w 2018 „Efektywna komunikacja (DDI)”, „MS Excel” oraz „MS Outlook”.

Szkolenia wewnętrzne

Spśród szkoleń dla pracowników Spółki, w zakresie niezbędnym do świadczenia pracy na zajmowanym stanowisku, prowadzone są następujące szkolenia wewnętrzne: [GRI 404-2]

- szkolenie energetyczne: Dozór i Obsługa;
- szkolenie dozоровe z zasad bezpiecznego rozładunku substancji niebezpiecznych;
- szkolenie dla kierowców wózków widłowych i wysokiego składowania;
- szkolenie z obsługi wind towarowo-osobowych i urządzeń transportu bliskiego;
- szkolenie dozоровe i obsługa instalacji i urządzeń grzewczych;
- szkolenie z zakresu bezpiecznej wymiany butli gazowych;
- szkolenie z zakresu bezpiecznej pracy na wysokości;
- szkolenia z zakresu bezpiecznej pracy w przestrzeni zamkniętej;
- szkolenia dla strażaków – ratowników,
- szkolenie z zasad udzielania pierwszej pomocy;

Proces podnoszenia kwalifikacji pracowników został określony w *Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy*, którym objętych jest około 80% wszystkich pracowników [GRI 102-41]

Zatrudnienie w ZT „Kruszwica” S.A

W Spółce funkcjonują trzy związki zawodowe. Są to:

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica”,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Alternatywa.

Udział procentowy pracowników będących członkami związków zawodowych do ilości pracowników zatrudnionych ogółem w 2018 roku wynosił 22,45%. Dla porównania w roku 2017 było to 23,72%, a w roku 2016 - 23,93%.

ZT „Kruszwica” S.A. dba o młodych rodziców wśród swoich pracowników. Korzystanie z urlopu macierzyńskiego nie ma wpływu na ich bezpieczeństwo zatrudnienia, wynagrodzenie i możliwości rozwoju kariery zawodowej. Dane dotyczące powrotu do pracy i utrzymania zatrudnienia znajdują się poniżej w tabeli:

ZT "Kruszwica" S.A.	2018		2017		2016	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Liczba pracownic, które były uprawnione do urlopu macierzyńskiego.	24	100%	24	100%	20	100%
Liczba pracownic, które skorzystały z urlopu macierzyńskiego.	24	100%	24	100%	20	100%
Liczba pracownic, którzy powrócili do pracy po wykorzystaniu z urlopu macierzyńskiego.	10	91%	14	100%	7	100%

Liczba pracowników, które powróciły do pracy po wykorzystaniu z urlopu macierzyńskiego i przepracowały min. 12 m-cy	9	69%	14	100%	5	71%
Wskaźnik powrotu do pracy	91%		100%		71%	
Wskaźnik utrzymania zatrudnienia	69%		100%		71%	

W latach 2016-2018 żaden mężczyzna pracujący w Spółce nie zdecydował się skorzystać z urlopu macierzyńskiego. [GRI 401-3]

Zatrudnienie w ZT „Kruszwica” S.A. na koniec roku 2018 wynosiło 824 osób [GRI 102-7]. Dla porównania, w roku 2017 było to 839 a w roku 2016 - 894 osoby. Szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia, w tym liczbę zatrudnienia nowych pracowników oraz wskaźnik rotacji pracowników, zawierają poniższe tabele [GRI 401-1]:

Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy	2018			2017		
	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników
kobiety do lat 30	37	12	1%	40	5	0,12%
kobiety w wieku 30 - 50 lat	112	9	1%	110	3	0,83%
kobiety powyżej 50 lat	56	2	0%	56		1,07%
mężczyźni do lat 30	22	7	1%	29	3	0,60%
mężczyźni w wieku 30 - 50 lat	188	16	2%	194	4	1,07%
mężczyźni powyżej 50 lat	138	1	2%	134		1,43%

Zakład w Brzegu	2018			2017		
	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników
kobiety do lat 30	6	5	0%	3		0,12%
kobiety w wieku 30 - 50 lat	32	5	0%	30		0,12%
kobiety powyżej 50 lat	28	3	0%	26	1	0,60%
mężczyźni do lat 30	14	8	1%	13	3	0,24%
mężczyźni w wieku 30 - 50 lat	60	5	1%	65	3	1,07%
mężczyźni powyżej 50 lat	91	0	1%	97		1,43%

Sprzedaż i Administracja	2018			2017		
	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników	Ilość osób zatrudnionych	Ilość nowo zatrudnionych pracowników	Wskaźnik rotacji pracowników
kobiety do lat 30	0	0	0%	1	1	0,24%
kobiety w wieku 30 - 50 lat	21	2	0%	19		0,36%
kobiety powyżej 50 lat	2	0	0%	1		0,12%
mężczyźni do lat 30	0	1	0%	0		0,00%
mężczyźni w wieku 30 - 50 lat	12	0	0%	13	1	0,00%
mężczyźni powyżej 50 lat	5	0	0%	8		0,00%

Produkty

Cały proces produkcji w ZT „Kruszwica” S.A. - od pozyskania nasion aż po efekt finalny w postaci gotowego produktu, jest tak prowadzony, aby spełniać bardzo rygorystyczne wymagania jakościowe i bezpieczeństwa.

Dbamy o wysoką jakość naszych produktów. Zakwalifikowaliśmy problemy dotyczące bezpieczeństwa żywności jako główne źródło ryzyka utraty reputacji dla naszej działalności. Problemy jakościowe mogą potencjalnie prowadzić do wycofywania produktów z rynku i nałożenia kar, które mogą mieć istotny wpływ na naszą działalność. Wdrożyliśmy rygorystyczny plan kontroli jakości w celu ograniczenia ryzyk związanych z bezpieczeństwem żywności. Mamy też program szkoleń i audytów w zakresie higieny żywności, który ma zapewnić przestrzeganie naszych wysokich standardów jakości.

Działania w zakresie bezpieczeństwa i jakości produktów prowadzone są w Spółce w sposób systemowy, czego efektem są przyznawane nam certyfikaty. Na obszar zapewnienia jakości składają się m.in.: starannie wypracowane technologie produktowe, odpowiedni dobór dostawców i podwykonawców, ścisły nadzór procesu produkcji i dystrybucji. Wdrożone i certyfikowane przez ZT „Kruszwica” S.A. systemy zarządzania jakością umożliwiają realizację reguły bezpiecznej i stabilnej jakościowo produkcji, prowadzonej od pozyskania surowca, przez jego przetworzenie, aż po produkcję popularnych marek produktowych. W Spółce realizowany jest program szkoleń i audytów w zakresie higieny żywności, który ma zapewnić przestrzeganie najwyższych standardów jakości.

Zakłady produkcyjne ZT „Kruszwica” S.A. posiadają certyfikaty przyznane przez Bureau Veritas i SGS oficjalnie potwierdzające wdrożenie [GRI 102-12]:

- Systemu Zarządzania Środowiskiem EMS (ang. Environmental Management System) według normy ISO 14001:2015;
- Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności FSMS (ang. Food Safety Management System) uwzględniającego ISO 22000:2005 w Zakładzie w Kobylnikach, FSSC 22000 (certyfikat ważny do 17.11.2018) w Zakładzie Brzegu (ze względu na równorzędną wartość systemów FSSC 22000 i IFS dla Klientów kupujących produkty z Brzegu zdecydowaliśmy o tym, aby w Brzegu utrzymywać tylko certyfikację IFS);
- Standardów wymaganych przez sieci handlowe (ang. International Food Standard) według normy IFS v.6.1;
- Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (ang. Health & Safety Management System) według normy OHSAS 18001:2007.

ZT „Kruszwica” SA posiada certyfikaty przyznane przez SGS (Société Générale de Surveillance), oficjalnie potwierdzające wdrożenie Europejskiego Programu Certyfikacji Materiałów Paszowych (ang. European Feeds Ingredients Safety Certification) a swoje Zakłady zarejestrowała w bazie QS.

Ponadto nasz produkt OLEJ KUJAWSKI otrzymał znak jakości „Q” potwierdzony certyfikatem przyznany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCC). Granatowo – czerwony znak jakości „Q” to znak przyznawany krajowym i zagranicznym wyrobom, utrzymującym niezmiennie wysokie parametry jakościowe. Produkty oznaczone tym znakiem wyróżniają się najwyższą klasą i gwarantują bezpieczeństwo. Certyfikacja i nadzór są przeprowadzane według określonych procedur oraz zgodnie z „Programem certyfikacji wyrobów spożywczych” opracowanych przez PCBC.

Dodatkowo Kujawski z pierwszego tłoczenia, Olej Kujawski 3 ziarna, osiem propozycji z linii Kujawski z ziołami oraz cztery oleje z serii Kujawski tłoczony na zimno zostały wyróżnione przez jury programu „Doceń Polskie” i zyskały certyfikat TOP Produktu. Głównym celem programu „Doceń Polskie” jest promowanie produktów najlepszej jakości, dostępnych na polskim rynku. Artykuły spożywcze są oceniane pod względem smaku, wyglądu i stosunku jakości do ceny przez specjalistów zawodowo związanych z żywnością i technologią żywienia, m.in. członkowie Klubu Szefów Kuchni. Patronat nad wydarzeniem sprawuje minister rolnictwa i rozwoju wsi.

Olej palmowy

Olej palmowy jest powszechnie stosowany w przemyśle spożywczym. ZT „Kruszwica” S.A.. Spółka wykorzystuje go w części oferowanych przez siebie produktów, zgodnie z preferencjami klientów. Dla coraz większej części produkcji Spółka wykorzystuje surowiec spełniający kryteria Certyfikacji Łańcucha Dostaw RSPO. W takim przypadku od dostawców wymagane jest dostarczenie surowca z certyfikatem RSPO, co oznacza, że został on wyprodukowany w sposób zrównoważony dla dobra ludzi i środowiska naturalnego. Należy podkreślić, że wszyscy dostawcy ZT Kruszwica S.A. są członkami RSPO.

ZT Kruszwica S.A. w 2013 roku przeszła pozytywnie proces certyfikacji RSPO SCCS przeprowadzony przez Control Union Certifications, co potwierdza zaangażowanie Spółki w ochronę zasobów i społeczną odpowiedzialność na rzecz warunków zatrudnienia pracowników w krajach pozyskujących olej palmowy. Certyfikat

RSPO wydawany jest na 5 lat, po których może być odnawiany. Co roku odbywa się audyt sprawdzający, czy firma funkcjonuje zgodnie z wymogami, które wdrożyła na początku procesu.

Grupa Bunge, jedno z największych przedsiębiorstw branży rolno-spożywczej na świecie, większościowy udziałowiec ZT Kruszwica S.A., wierzy, że zrównoważony olej palmowy powinien być produkowany w sposób, który wyklucza przekształcanie obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i ekologicznej, minimalizuje emisję gazów cieplarnianych, wykorzystuje odpowiedzialne praktyki rolne, chroni prawa pracowników oraz społeczności lokalnych.

Tłuszcze trans

Polacy chcą jeść zdrowo, co oznacza także unikanie żywności zawierającej tłuszcze trans. Instytucje zajmujące się zdrowym żywnościem w Polsce i na świecie (np. IŻŻ, WHO) podkreślają korzyści dla zdrowia wynikające ze spożycia większej ilości nienasyconych kwasów tłuszczowych, kosztem tłuszczów nasyconych i tłuszczów trans. Tłuszcze trans występują naturalnie w produktach mleczarskich, mięsie pochodzącym od przeżuwaczy (np. krów i owiec) lub pochodzą z częściowo utwardzonych/uwodornionych olejów roślinnych. Spożywanie zbyt dużej ilości tłuszczów trans pochodzących z obu źródeł podwyższa stężenie złego cholesterolu LDL we krwi oraz zwiększa ryzyko chorób sercowo-naczyniowych. W odpowiedzi na tę potrzebę oraz w trosce o zdrowie konsumentów, ZT „Kruszwica” S.A. oferuje szeroką gamę produktów do smarowania pieczywa, które są bogate w nienasycone kwasy tłuszczowe i praktycznie nie zawierają izomerów trans. Jak wynika z najnowszych badań składu kwasów tłuszczowych w produktach do smarowania pieczywa, margaryny kubkowe dostępne w Polsce pod względem zawartości tłuszczów trans są zgodne z rekomendacjami IMACE (European Margarine Association), a nawet je przewyższają. 95% wszystkich miękkich margaryn kubkowych praktycznie nie zawiera tłuszczów trans, co oznacza, że ich ilość w produkcie nie przekracza 1%. ZT „Kruszwica” S.A. jest producentem tłuszczów do smarowania pieczywa, który potwierdza, że wszystkie produkty do smarowania z jego oferty zawierają poniżej 1% tłuszczów trans. Zastosowanie olejów roślinnych i innowacyjnych technologii pozbawionych częściowo utwardzonych tłuszczów sprawia, że margaryny konsumenckie oferowane przez ZT „Kruszwica” S.A. nie zawierają izomerów trans i są bogate w jedno- i wielonienasycone kwasy tłuszczowe.

Kampania „Poznaj się na tłuszczach”

ZT „Kruszwica S.A.” stawia na edukację swoich konsumentów. Od 2015 roku rozpoczęła kampanię „Poznaj się na tłuszczach”. Jej celem jest edukacja na temat tego czym są tłuszcze, czym różnią się poszczególne kwasy tłuszczowe oraz jakie znaczenie wykazują dla zdrowia człowieka. Podnosimy wiedzę Polaków w zakresie zdrowego odżywiania się z naciskiem na przemyślany wybór produktów zawierających korzystne dla zdrowia kwasy tłuszczowe.

W latach 2015-2018 r. w ramach kampanii osiągnięte zostały następujące wyniki:

- prawie 16 tys. fanów kampanii na Facebook-u,
- posty na Facebook-u widziało przeszło 5 mln kobiet,
- na stronie kampanii ukazały się 133 artykuły,
- w dyskusje na Facebook-u zaangażowało się ok. 550 tys. osób,
- ok. 46 mln wyświetleń kampanii na Facebook.

Kampania „Pokochaj olej rzepakowy”

ZT „Kruszwica” S.A. w ramach swojego członkostwa w Polskim Stowarzyszeniu Producentów Oleju angażuje się w prowadzenie wieloletniej akcji edukacyjnej „Pokochaj olej rzepakowy”. Celem kampanii jest podnoszenie świadomości konsumentów na temat właściwości odżywczych i zdrowotnych oleju rzepakowego oraz jego znaczenia w codziennej diecie i profilaktyce zdrowotnej.

Zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów

Najważniejszym celem dla ZT „Kruszwica” S.A. jest dostarczanie odpowiednich, bezpiecznych produktów, spełniających oczekiwania klientów.

Dla realizacji tego celu w Spółce wdrożony został *Zakładowy Kodeks Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Higienicznej*, którego przestrzeganie gwarantuje produkcję żywności bezpiecznej dla konsumenta. Od wielu lat w organizacji funkcjonuje wdrożony i certyfikowany System Jakości zapewniający stabilną jakość i bezpieczeństwo produkowanych wyrobów.

ZT „Kruszwica” S.A. dokłada wszelkich starań, aby w całym cyklu życia produktu zachować najwyższe standardy bezpieczeństwa i jakości oferowanych produktów oraz ich opakowań. Każdy wdrożony i wytwarzany przez Spółkę produkt musi spełniać wymagania prawne w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego/paszowego [G4-PR1].

Fundamentem systemu jakości jest przestrzeganie wymogów polskiego i unijnego prawa oraz systemów HACCP, IFS i EFISC. W roku 2018, jak i w latach poprzednich, nie odnotowano żadnych niezgodności z regulacjami i dobrowolnie stosowanymi kodeksami dotyczącymi wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo. [GRI 416-02] W związku z tym nie odnotowano kar finansowych ani sankcji pozafinansowych z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami. [GRI 419-01].

Wdrożony przez ZT „Kruszwica” S.A. system jakości obejmuje wszystkie rodzaje aktywności Spółki i wszystkie etapy cyklu życia produktu. Zaczynając od badań oczekiwań konsumentów, poprzez rozwój produktów, pozyskiwanie surowców i opakowań, produkcję i dystrybucję naszych wyrobów, aż po ocenę satysfakcji nabywców. Na wszystkich opakowaniach jednostkowych produktów Spółki, zgodnie z przepisami dotyczącymi znakowania żywności, umieszczane są poniższe informacje:

- nazwa żywności,
- wykaz składników,
- ilość netto,
- termin przydatności do spożycia,
- warunki przechowywania,
- nazwa i adres producenta,
- informacja o wartości odżywczej.

W przypadku wielu produktów, na opakowaniu znajduje się również informacja o zastosowaniu produktu. [GRI 417-01]

ZT „Kruszwica” S.A. przywiązuje ogromną wagę do kontroli standardów surowca wykorzystywanego w procesie produkcji. W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w umowach handlowych zawieranych z naszymi dostawcami zostały określone konkretne wymogi dot. cech skupowanych nasion rzepaku. Spółka stosuje ponadto wewnętrzny system, w ramach którego weryfikowany jest skład dostarczanego surowca m.in. pod kątem ewentualnej obecności pozostałości pestycydów. Pozwala to już na wczesnym etapie zidentyfikować i zablokować dostawy nasion, które nie spełniają wymaganych standardów jakościowych.

ZT „Kruszwica” S.A. wśród swoich partnerów biznesowych przeprowadza corocznie proces badania satysfakcji klienta. Ostatnie takie badanie zostało przeprowadzone w styczniu 2019 roku i dotyczyło roku 2018. Badanie to było przeprowadzane metodę wskaźnika promotorów netto (NPS – Net Promoter Score).

Badanie zostało przeprowadzone w następujących obszarach: oleje, margaryny konsumenckie, margaryny profesjonalne, luzy, dla m.in. następujących procesów: składanie zamówień, łatwość i jakość kontaktu z pracownikami, jakość realizacji zamówień czy terminowość dostaw.

Według badań Reichhelda, przeciętna wartość NPS dla ZT „Kruszwica” S.A. mieści się w przedziale 10-15.

Proces obsługi Klienta wymaga ciągłego doskonalenia, w związku z powyższym Spółka będzie skupiać swoje działania na rok 2019 w obszarach:

- dostarczanie zamówienia w wymaganym dniu i czasie,
- aktywna współpraca z działem planowania oraz z Klientami kluczowymi celem prognozowania wolumenu promocyjnego z odpowiednim wyprzedzeniem,
- usprawnienie komunikacji z istotnymi Klientami celem rozwiązania bieżących problemów i identyfikacji oczekiwań Klienta.

Społeczności lokalne

ZT „Kruszwica” S.A., jako znaczący podmiot na lokalnym rynku, dokłada starań, aby wносить wkład i wspierać rozwój społeczności w której funkcjonuje. Spółka współpracuje z lokalnymi organizacjami samorządowymi wspierając rozwój utalentowanej młodzieży i promując zdrowy tryb życia poprzez popularyzację sportu.

W ostatnich latach środki z budżetu ZT „Kruszwica” S.A. kierowane były na różnorodne projekty dobroczynne lub bezpośrednio wsparcie finansowe dla lokalnych klubów i stowarzyszeń działających w obrębie lokalizacji Zakładów produkcyjnych Spółki. Wśród tego typu aktywności można wymienić np. pomoc finansową dla sekcji młodzieżowej lokalnego klubu piłkarskiego KP „Gopło”.

ZT „Kruszwica” S.A. będąc częścią społeczności lokalnych, w których prowadzi działalność, dąży do tego, by podnosić jakość życia ich mieszkańców. W ramach tych działań Spółka sponsorowała wydarzenia promujące aktywność fizyczną, organizowane przez władze samorządowe dla lokalnych mieszkańców, jak np. kolejnych edycji Aquathlonu w Kruszwicy w latach 2017 – 2018 r.

Kwota przekazana w okresie objętym raportowaniem, w obu lokalizacjach Spółki tj. Kruszwicy oraz Brzegu, wyniosła około 50.000 PLN, w roku poprzednim było to 100.000 PLN [GRI 413-1].

Jako wiodący producent żywności, który w odpowiedzialny sposób chce podchodzić do cyklu przydatności do spożycia swoich produktów, Spółka przekazuje w sposób regularny część swoich produktów do Banków Żywności. W 2018 r. ZT „Kruszwica” S.A. przekazała do Banków Żywności ponad 44 tony produktów z portfolio Spółki.

Wolontariat pracowniczy – program „Działam lokalnie”

W 2018 r. ZT „Kruszwica” S.A. zainicjowała program wsparcia swoich pracowników w realizacji aktywności wolontariatu pracowniczego wynikających z lokalnych potrzeb społeczności skupionych wokół Zakładów produkcyjnych Spółki. W ramach programu pracownicy – wolontariusze, mogą świadczyć różnego rodzaju prace na rzecz potrzebujących, wykorzystując swoje umiejętności i zdolności, natomiast Spółka umożliwia im podejmowanie takich inicjatyw oraz wspiera ich działania finansowo lub organizacyjnie.

Koncepcja programu była od podstaw współtworzona przez pracowników ZT „Kruszwica” S.A. Dla jej wypracowania zorganizowany został warsztat strategiczny z udziałem kluczowych managerów oraz pracowników angażujących się w akcje społeczne. Podczas warsztatu powstały kluczowe zasady funkcjonowania programu, regulamin oraz kryteria wyboru projektów przeznaczonych do realizacji. W kolejnym kroku program „Działam lokalnie” był promowany w komunikacji wewnętrznej, wśród pracowników. Komunikacja obejmowała materiały informacyjne w newsletterze wewnętrznym oraz plakaty, ulotki i dedykowane standy w lokalizacjach. Finalnie do oceny przez komisję zgłoszonych zostało ponad 20 projektów pomocy lokalnym społecznościom.

Decyzją Komisji z udziałem Prezesa Spółki Wojciecha Jachimczyka, dofinansowanie w ramach programu wolontariatu pracowniczego otrzymały następujące projekty:

- Wykonanie podjazdu przy bramie dla Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną,
- „Nie olej psiaka” – pomoc dla Stowarzyszenia Psi Głos,
- „Z Niezapominajką można poznać świat” – wsparcie dla świetlicy socjoterapeutycznej TKOPD Inowrocław,
- Wsparcie lokalnej szkółki wędkarskiej dla dzieci – wsparcie dla koła wędkarskiego Karaś,
- „Równać szanse” – pomoc dla Szkoły Podstawowej w Markowicach,
- Pomoc dla schroniska „Przytul Psisko”.

Komisja przyznając dofinansowania doceniła następujące cechy wybranych projektów: konkretne i realne działanie mające pozytywne długotrwałe rezultaty, wyjście naprzeciw prawdziwej potrzebie i pomoc potrzebującym, zaangażowanie pracowników i poświęcenie ich czasu w realizację.

Wszystkie projekty zostały zrealizowane do końca 2018 r., a do Zarządu ZT „Kruszwica” S.A. spłynęły podziękowania od placówek, które uzyskały wsparcie pracowników Spółki.

„Akademia Mistrza”

ZT „Kruszwica” S.A. w 2018 roku świętowała 10-lecie istnienia Akademii Mistrza. W ciągu 10 lat istnienia akademii, z działań i programów, które były realizowane w ramach całego projektu, wyłoniły się konkretne obszary działalności:

- wspieranie biznesu,
- rozwój kompetencji rzemieślniczych,
- edukacja młodych cukierników.

Akademia Mistrza dla biznesu

To cykliczne szkolenia biznesowe, które są odpowiedzią na zmieniającą się rzeczywistość gospodarczą, z jaką zmierzyć się musieli cukiernicy: niskie ceny w dyskontach, braki kadrowe, zmiana w prawie, brak umiejętności promocji, reklamy, nawiązywania i utrzymywania relacji z klientem czy partnerem biznesowym. Celem programu było dostarczenie wiedzy biznesowej, która wcześniej nie była niezbędna do prowadzenia cukierni czy piekarni. Od 2014 roku program prowadzony jest w ramach "Podwieczorków z Akademią Mistrza", w których uczestniczyło już ponad 600 osób. W 2017 roku uruchomiona została e-learningowa platforma edukacyjna. To nowoczesne narzędzie edukacyjne, które oferuje rzetelną, najwyższej jakości, praktyczną wiedzę biznesową, precyzyjnie dostosowaną do potrzeb przedstawicieli tej grupy zawodowej w zakresie: prawo, przywództwo, zespół, finanse, sprzedaż, marketing. Uczestnicy szkolenia mają dostęp do platformy przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, z dowolnego miejsca na świecie. Z takiej formy szkolenia obecnie korzysta już około 100 zakładów.

Akademia Mistrza szkolenia cukiernicze

Równoległe ze szkoleniami biznesowymi realizowane są liczne działania, mające na celu podnoszenie kwalifikacji rzemieślniczych: szkolenia cukiernicze, warsztaty, pokazy, targi. Flagowym projektem w tym obszarze są spotkania z cukierniczymi mistrzami z całego świata - "Spotkania z Mistrzem". Do tej pory na nasze zaproszenie Polskę odwiedziło trzech światowej sławy mistrzów: Leonardo Di Carlo, Walter Vogt i Jordi Bordas. W inspirujących spotkaniach z mistrzami uczestniczyło około 300 polskich cukierników. Spotkania te mają na celu inspirowanie, prezentowanie nowych technik i światowych trendów cukierniczych.

Akademia Mistrza - edukacja młodych cukierników

ZT „Kruszwica” S.A. nie zapomina o najmłodszych uczestnikach branży - młodych adeptach cukiernictwa i uczniach. W ramach podnoszenia kwalifikacji najmłodszych i zarażania ich cukierniczym bakcylem są realizowane różnorodne projekty:

- konkurs Bake & Play, gdzie w ostatniej edycji wzięło udział przeszło 70 młodych cukierników;
- przygotowanie młodych cukierników do Mistrzostw Polski Uczniów Sztuk Cukierniczych rozgrywanych na targach Expo Sweet, gdzie dwukrotnie podopieczni Akademii Mistrza odnieśli zwycięstwo;
- wizyty współpracujących z nami specjalistów: Jacka Zięby i Mieczysława Chojnowskiego w szkołach cukierniczych w całej Polsce, umożliwiając uczniom udział w profesjonalnych szkoleniach zawodowych;
- specjalna internetowa baza szkół cukierniczych, gdzie wszystkie ośrodki kształcenia mogą chwalić się swoimi sukcesami, prezentować ofertę edukacyjną i osiągnięcia swoich uczniów. Do projektu przystąpiło już 20 szkół.

Forum „Biznes na rzecz bioróżnorodności”

W 2018 r. ZT „Kruszwica” S.A. zorganizowała pierwsze Forum „Biznes na rzecz bioróżnorodności”, które odbyło się równoległe z obchodami Światowego Dnia Pszczół. Spółka, jako inicjator jednego z pierwszych i największych programów na rzecz bioróżnorodności – „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”, zaprosiła na spotkanie przedstawicieli biznesu, świata nauki oraz organizacji pozarządowych, którzy już realizują lub planują podjąć działania na rzecz ochrony i zachowania różnorodności biologicznej. Forum było przestrzenią do dyskusji na tematy wokół ochrony przyrody, okazją do wymiany doświadczeń oraz zaprezentowania polskich i międzynarodowych praktyk biznesu. W wydarzeniu wzięli także udział eksperci, którzy wskazali wyzwania związane z ochroną bioróżnorodności. Podczas Forum zaprezentowano pierwszy w Polsce raport „Biznes na rzecz bioróżnorodności” z artykułami eksperckimi oraz opisami praktyk z Polski i zagranicy. Partnerami merytorycznymi Forum były: Uniwersyteckie Centrum Badań nad Środowiskiem Przyrodniczym i Zrównoważonym Rozwojem UW oraz Instytut na rzecz Ekorozwoju.

W Forum wzięło udział 60 osób – przedstawiciele biznesu, organizacji pozarządowych, mediów i innych instytucji. 19 prelegentów i panelistów podzieliło się wiedzą o najnowszych badaniach, trendach i dobrych praktykach w biznesie w zakresie zachowania i ochrony bioróżnorodności. W raporcie opublikowano 13 praktyk polskiego i 5 praktyk międzynarodowego biznesu związanych z ochroną przyrody. W ramach otwartej formuły konferencji, uczestnicy stworzyli trzy stoliki tematyczne, w których wypracowano konkretne pomysły na działania i inicjatywy dla firm i innych instytucji.

Dostawcy

Działania związane z wyborem dostawców są w ZT „Kruszwica” S.A. regulowane *Procedurą Zakupów Dóbr i Usług Grupy Bunge w Polsce*, która zakłada szeroki przegląd rynku oraz uczciwą konkurencję między oferentami. Gospodarzem procesów zakupowych w Spółce jest powstały w 2013 roku Dział Zakupów, w którym duży nacisk kładzie się na rozwój kompetencji i profesjonalizację zespołu, kierującego się przede wszystkim przejrzystością w codziennej współpracy, uczciwością i rzetelnością w procesie przetargowym.

Postępowania zakupowe Spółka prowadzi wykorzystując nowoczesne narzędzia on-line w postaci platformy zakupowej, zapewniającej transparentność procesu, jasne kryteria doboru dostawców oraz szeroką bazę potencjalnych kontrahentów. Obok podstawowych czynników komercyjnych wysoko cenione są szeroko rozumiane kryteria jakościowe, bezpieczeństwo pracowników Spółki oraz pracowników jej partnerów, a także dbałość o środowisko. Przy wyborze dostawców ZT „Kruszwica” S.A. chętnie wspiera lokalne społeczności w miejscach, gdzie ma swoje Zakłady. W latach 2017-2018 20% zakupów (z wyłączeniem zakupów towarów masowych) dokonano u dostawców lokalnych [GRI 204-1]. Jako lokalnych przyjęto dostawców z powiatów inowrocławskiego i brzeskiego. Deklaracja przeciwdziałania korupcji zamieszczona jest w Ogólnych Warunkach Współpracy z Dostawcami („OWD”) Spółki. W latach 2017-2018 ok. 38% istotnych dostawców podpisało OWD (za istotnych dostawców przyjęto tych dostawców, z którymi roczny obrót wyniósł ponad 50 tys. PLN).

ZT „Kruszwica” S.A. to wiarygodny partner handlowy, który oferuje swoim dostawcom atrakcyjne warunki współpracy w zamian za dostawę surowca najwyższej jakości.

Spółka przywiązuje ogromną wagę do kontroli jakości surowca wykorzystywanego w procesie produkcji. W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w umowach handlowych zawieranych z dostawcami ZT „Kruszwica” S.A. zostały określone konkretne wymogi dot. cech skupowanych nasion rzepaku.

ZT „Kruszwica” SA, jako członek Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju, angażuje się w inicjatywy edukacyjne skierowane do producentów rzepaku, których celem jest dostarczenie im wiedzy i narzędzi zapewniających produkcję rzepaku zgodną z zasadami ochrony środowiska. Spółka brała udział m.in. w opracowaniu broszury edukacyjnej „Stosowanie środków ochrony upraw rzepaku z uwzględnieniem troski o pszczoły miodne i inne owady zapylające” oraz innych opracowań, jak np. „Kodeks Dobrej Praktyki Producentów Rzepaku” wskazujących, jak stosować środki ochrony roślin, by zapewnić rentowność upraw, a jednocześnie nie szkodzić pszczołom. Materiały powstały we współpracy z ekspertami wiodących uczelni i instytutów badawczych w Polsce: Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu, Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach – Zakładu Pszczelnictwa w Puławach. Materiały te są regularnie dystrybuowane podczas rolniczych spotkań branżowych oraz konferencji tematycznych, w tym organizowanych przez Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych.

W okresie objętym raportowaniem Spółka zakupiła 949.517 ton nasion rzepaku (w roku 2017 było to 854.193 ton a w roku 2016 - 806.810 ton) oraz 29.379 ton rafinowanego oleju palmowego (w roku 2017 było to 1.633 tony a w roku 2016 - 41.375 tony) [GRI 301-1].

Środowisko naturalne

ZT „Kruszwica” S.A. prowadzi rozległą działalność produkcyjną, stąd w istotny sposób oddziałuje także na środowisko. Spółka stale podejmuje działania ograniczające ten wpływ, koncentrując się na modyfikowaniu-doskonaleniu procesów produkcyjnych celem obniżania zużycia energii i innych mediów. W konsekwencji prowadzi to m.in. do zmniejszania emisji zanieczyszczeń do powietrza i wód, zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów przy jednoczesnym zwiększaniu poziomu recyklingu. Jest to szczególnie ważne w czasie, gdy zmiany klimatyczne mają coraz większy wpływ na stan środowiska naturalnego oddziałując na warunki realizacji działań środowiskowych partnerów biznesowych Spółki, a szczególnie rolników.

Polityki środowiskowe

ZT „Kruszwica” SA kieruje się poczuciem odpowiedzialności za środowisko. W swoich politykach i programach Spółka konsekwentnie deklaruje i realizuje działania zmierzające do zmniejszenia oddziaływań środowiskowych wynikających z prowadzonej działalności. W ramach systemu ISO 14001: 2015 oraz zgodnie z zaleceniami Grupy Bunge, Zakłady w Kobylnikach k. Kruszwy i Brzegu mają ustanowione *Polityki środowiskowe*, w których akcenty zostały postawione na:

- Postępowanie zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawnymi w zakresie prowadzonych procesów, produktów, usług i projektów;
- Stałe doskonalenie działalności w zakresie ochrony środowiska poprzez zastosowanie zasad zarządzania środowiskowego, oceny ryzyka środowiskowego i monitorowania efektów oddziaływania na środowisko w odniesieniu do zakładów, procesów, produktów, usług i projektów;
- Dążenie do zrównoważonego rozwoju pod względem środowiskowym poprzez zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska, minimalizację ilości odpadów, poszukiwanie możliwości ich ponownego wykorzystania i recyklingu w ramach procesów, produktów, usług i projektów;
- Wykazanie odpowiedzialności społecznej poprzez dążenie do zaspokojenia potrzeb środowiskowych w społecznościach wśród których prowadzi działalność oraz promocję gospodarki surowcami naturalnymi;
- Zaangażowanie pracowników w działania proekologiczne i organizację szkoleń pracowniczych wspierających praktyki zarządzania środowiskowego.

Energia

W Zakładach ZT „Kruszwica” S.A. w Brzegu i Kobylnikach k. Kruszwy zużywane są: energia elektryczna, gaz, węgiel oraz olej (tylko Brzeg). Zużycie energii pochodzącej z powyższych źródeł dla okresu objętego raportowaniem oraz dwóch poprzednich lat przedstawiono w tabeli poniżej [GRI 302-1].

Zużycie energii Zakład w Brzegu	J.M.	ROK		
		2018	2017	2016
Węgiel	T	26 844	27 368	26 604
Olej	T	577	498	546
Gaz	Nm3	1 205 200	1 602 475	48 161
Energia elektryczna*	MWh	21 316	25 286	27 052

* zakup + produkcja własna

Zużycie energii Zakład w Kruszwicy	J.M.	ROK		
		2018	2017	2016
Węgiel	T	0	0	0
Olej	T	0	6	0
Gaz	Nm3	11 252 033	10 707 213	10 576 906
Energia elektryczna	MWh	33 359	32 058	31 375

Intensywność zużycia energii mierzona w odniesieniu do wielkości produkcji, w okresie objętym raportowaniem, dla Zakładu w Brzegu wyniosła 1,13 GJ/T. Dla porównania, w roku 2017 współczynnik ten wyniósł 1,20 GJ/T a w 2016 roku 1,24 GJ/T. Dla Zakładu w Kobylnikach k. Kruszwicy intensywność zużycia energii wynosiła w 2018 i 2017 roku 0,72 GJ/T. W roku 2016 była wyższa i wynosiła 0,75 GJ/T. Obniżania zużycia energii na wyprodukowanie tony produktu jest ważnym celem długookresowym Spółki.

W wyniku szeregu działań związanych z programami ochrony środowiska i wydajności energetycznej, ZT „Kruszwica” S.A. stale zmniejsza zużycie energii elektrycznej i pary wodnej. W poprzednich latach w Zakładzie w Brzegu podejmowano takie działania jak: modernizacja instalacji parowej i armatury, izolacji cieplnej oraz optymalizacji czasu pracy odbiorników energii. Z kolei w Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy redukcja energii oraz pary wodnej była możliwa wskutek między innymi wymiany oświetlenia na terenie Zakładu na LED oraz wymiany urządzeń chłodniczych na dziale rafinerii. Spółka nie ustaje w podejmowaniu działań w tym zakresie. W roku 2018 w Zakładzie w Brzegu dokonano analizy jakości węgla oraz opracowano nową specyfikację na surowiec, co powinno zapewnić optymalizację procesu spalania. Z kolei Zakład produkcyjny w Kobylnikach k. Kruszwicy w 2018 roku podjął działania mające na celu ograniczenie zużycia energii elektrycznej jak i zużycia gazu. Założono, iż efekt tych działań powinien być widoczny na koniec 2019 roku. Wymienione wyżej działania pozwoliły na redukcję zużycia energii oraz pary wodnej w 2018 roku o 11580 GJ w Zakładzie w Brzegu oraz o 6135 GJ w Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy.

Zgodnie z polityką środowiskową Spółki, w Zakładach propagowane są zasady oszczędzania energii, co niewątpliwie również wpłynęło na zmniejszenie zużycia tych mediów w roku objętym raportowaniem [GRI 302-4].

Woda

Woda jest niezwykle cenna dla środowiska, tym bardziej że jej niedobory mogą prowadzić do problemów społecznych, środowiskowych i biznesowych. Dlatego oszczędność i racjonalne gospodarowanie wodą powinny leżeć w interesie wszystkich podmiotów. Tereny na których znajdują się Zakłady przemysłowe ZT „Kruszwica” S.A. nie należą do obszarów, w których występuje niedobór wody. Do Zakładów Spółki woda trafia z miejskich sieci wodociągowych. Dodatkowo, w Zakładzie w Brzegu wykorzystywane są wody powierzchniowe (pobór z Odry), a w Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy - z własnych ujęć (studnie głębinowe). Ilość wykorzystanej wody określana jest na podstawie przepływomierzy znajdujących się w każdym Zakładzie. Wypracowane zdolności i możliwości do mierzenia zużycia wody pozwalają Spółce mieć ciągłą kontrolę i szybko reagować w przypadku pojawienia się nadmiernych wartości. Zużycie wody w latach 2018-2016 zawarto w poniższej tabeli [GRI 303-3]:

Źródło wody	J.M.	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy		
		2018	2017	2016	2018	2017	2016
wody powierzchniowe	M ³	204 846	155 738	182 786			
wody gruntowe	M ³				304 187	287 820	296 584
woda pochodząca z innych organizacji (sieci wodociągowe)	M ³	241 358	226 028	246 865	2 501	3 173	10 843
RAZEM	M³	687 562	381 766	429 651	306 688	290 993	307 427

Ścieki

Ilość i jakość wytwarzanych ścieków jest przez Zakłady produkcyjne ZT „Kruszwica” S.A. w pełni monitorowana, ponieważ ewentualne skutki związane z niekontrolowanym zanieczyszczeniem wody mogą być bardzo niebezpieczne dla środowiska, a efekty takiego zdarzenia nieodwracalne. Złotą zasadą obowiązującą w każdym z Zakładów Spółki jest oczyszczanie ścieków produkcyjnych przed ich wprowadzeniem do środowiska.

Poniżej przedstawione zostały wskaźniki dotyczące objętości ścieków i docelowego miejsca przeznaczenia [GRI 303-4]:

Miejsce przeznaczenia	Rodzaj ścieków	J.M.	Zakład w Brzegu		
			2018	2017	2016
wody powierzchniowe - rzeka Odra	wody pochłonicze, wody opadowe, ze stacji uzdatniania wody	M ³	181 849	188 804	195 994
kanalizacja miejska	pozostałe ścieki	M ³	134 747	119 088	134 724
RAZEM			316 596	307 892	330 718

Miejsce przeznaczenia	Rodzaj ścieków	J.M.	Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy		
			2018	2017	2016
wody powierzchniowe - Jezioro Gopło*	wody opadowe, ze stacji uzdatniania wody	M ³	34 597	37 415	25 022
kanalizacja miejska	pozostałe ścieki	M ³	171 610	157 628	159 619
RAZEM			206 207	195 043	184 641

* Pozwolenie wodnoprawne określa szczegółowe miejsce zrzutu - rów RL4 (zlewnia Jeziora Gopło). Woda opadowa oraz ścieki ze stacji uzdatniania wody trafiają do rowu, gdzie praktycznie ulegają odparowaniu i przesiąkaniu do ziemi.

Ilość i rodzaj substancji stanowiących zagrożenie dla środowiska wodnego, które są usuwane ze ścieków (oczyszczane), zostały precyzyjnie określone w dokumentach wydanych dla każdego Zakładu Spółki:

Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy:

- Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.6222.1.44.2012 z dnia 2013-07-26 (pozwolenie zintegrowane);
- Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.6341.157.2016 z dnia 10.11.2016 (pozwolenie wodno-prawne).

Zakład w Brzegu:

- Decyzja Starosty Brzeskiego nr OŚ.7644/6/06 z dnia 29.11.2006 (pozwolenie zintegrowane);
- Decyzja Starosty Brzeskiego nr OŚ.6341.66.2015.MS z dnia 17.12.2015 (pozwolenie wodno –prawne na wprowadzanie ścieków przemysłowych do kanalizacji).

ZT „Kruszwica” S.A. pieczołowicie przestrzega określonych norm określonych w pozwoleniach wodno-prawnych, gdzie określone zostały parametry odprowadzanych ścieków.

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery

Wykorzystywana energia jest źródłem emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Przy ograniczaniu emisji bezpośredniej i monitorowaniu zużycia energii elektrycznej we wszystkich Zakładach, dla Spółki ważny jest wskaźnik emisji dwutlenku węgla, który jest przedmiotem systematycznych analiz.

W ZT „Kruszwica” S.A. stale monitorowana jest wielkość emisji pośredniej i bezpośredniej dwutlenku węgla. Emisje bezpośrednie są generowane przez oba Zakłady w wyniku zużycia surowców energetycznych i wyliczane na podstawie ilości zużytego paliwa i wskaźników emisyjnych. Emisje pośrednie, dotyczące zużycia energii elektrycznej, wyliczane są także na podstawie zużytej energii elektrycznej i przyjętych dla Polski wskaźników.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące emisji dwutlenku węgla przez Zakłady w Brzegu i Kobylnikach k. Kruszwicy, w okresie objętym raportowaniem oraz w latach 2018, 2017 i 2016 [GRI 305-1, 305-2 i 305-4]:

Gazy cieplarniane		J.M.	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k.Kruszwicy		
			2018	2017	2016	2018	2017	2016
Emisja	bezpośrednia	T	58 044	61 830	60 037	23 266	21 804	21 317
	pośrednia	T	16 937	16 424	18 556	26 614	25 583	25 477
Wielkość produkcji		T	650 684	586 594	579 353	744 012	699 942	658 305
Współczynnik intensywności	dla emisji bezpośredniej	kg/T	89,20	105,40	103,63	31,27	31,15	32,38
	dla emisji pośredniej	kg/T	26,03	28,00	32,03	35,77	36,55	38,70

Opakowania i gospodarka odpadami

Dostarczanie konsumentom najwyższej jakości produktów uzależnione jest nie tylko od surowców zastosowanych do ich produkcji, ale także od zastosowanych opakowań. Sposób ich zaprojektowania ma wpływ na zabezpieczenie żywności znajdującej się w środku przed otwarciem oraz jej przechowywanie i niemarnowanie w trakcie użytkowania. Liczba i rodzaj opakowań, które trafiają w obieg po spożyciu produktów przez konsumentów, determinuje możliwości ich odzyskania z rynku i recyklingu, co ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska naturalnego. Wolumen opakowań wprowadzonych na rynek przedstawiony został w tabeli poniżej [GRI 301-1]:

Opakowania wprowadzone na rynek (kg)	2018	2017	Zmiana % (2018/2017)	2016	Zmiana % (2017/2016)
Opakowania z tworzyw sztucznych	4 918 924,01	4 652 198,34	9%	4 248 630,77	9%
Opakowania z papieru i tektury	5 519 957,90	5 031 085,71	3%	4 904 590,56	3%
Opakowania z aluminium	105 268,12	86 752,51	11%	78 291,25	11%
Szkló	1 668 012,01	1 292 061,85	34%	965 319,70	34%
Metale	19 235,45	18 028,57	2109%	816,01	2109%
Opakowania wielomateriałowe	219 669,27	189 928,26	-11%	214 111,15	-11%
Drewno	40 400,00	35 160,00	35%	26 140,00	35%

Produkty uboczne powstające w trakcie produkcji prowadzonej przez Spółkę to:

- śruta rzepakowa, czyli resztki ziarna pozostające po wyłoczeniu oleju z nasion rzepaku; zawiera 2-4% tłuszczu, o dużej zawartości białka,
- makuch rzepakowy, to materiał paszowy pozostający po głębokim wyłoczeniu oleju z nasion rzepaku; zawiera 9-18% tłuszczu.

Z 1 tysiąca ton nasion rzepaku, po wyłoczeniu oleju, uzyskuje się około 580-620 ton śruty poekstrakcyjnej lub 630-700 ton makuchu rzepakowego. Produkty te są w blisko 100% ponownie wykorzystywane w rolnictwie do bezpośredniego karmienia zwierząt hodowlanych lub przygotowania mieszanek paszowych. Produkt ten jest stosowany głównie w żywieniu przeżuwaczy, trzody chlewnej oraz drobiu.

Ważnym elementem działań prowadzonych przez ZT „Kruszwica” S.A. jest strategia Zero Waste, czyli zapobieganie przekazywaniu odpadów na składowiska. Prowadzona jest segregacja odpadów na różne kategorie, co umożliwia

firmom odpadowym prawidłowe ich zagospodarowanie. Uwaga skierowana jest na prawidłowość sortowania, jednorodność zebranego odpadu i staranny dobór uprawnionych firm odpadowych, aby mogły one w całości wykorzystać przekazane odpady.

W Spółce podejmowane są działania m.in. mające na celu zmniejszenie masy wytwarzanych osadów ściekowych oraz ich zagospodarowanie. Poszukiwane są również nowe zastosowania dla powstałych w Zakładach odpadów. Przykładem mogą być osady ściekowe, które wykorzystywane są w rolnictwie do poprawienia i wzbogacenia struktury i składu gleby.

W Zakładzie w Brzegu w 2018 roku poddano recyklingowi 25,05 ton odpadów niebezpiecznych; w roku 2017 było to 6,63 ton a w 2016 roku - 3,29 ton. W Zakładzie w Kobylnikach k. Kruszwicy w 2018 roku nie poddano recyklingowi odpadów niebezpiecznych; w 2017 rok było to 2,47 ton a w 2016 roku 10,21 ton. Wolumen odpadów bezpiecznych, w podziale na metody postępowania z nimi, przedstawia poniższa tabela [GRI 306-2]:

Waga odpadów bezpiecznych (T)	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016
recycling	7 888	8 616	6 888	280	241	266
kompostowanie; biogazy; polepszacz gleby	1 559	1 227	1 288	0	160,98	525,76
odzysk, w tym odzysk energii;	88,26	60,49	0	1 993	1 701	1 847
spalanie (spalanie masy);	2,81	0	2,53	0	1,07	10,21
składowanie na składowiskach odpadów;	15,24	28,12	62,98	10,21	8,841	12,35

Powstałe odpady są przekazywane przede wszystkim do recyklingu lub odzysku. Ponadto osoby zatrudnione w Zakładach produkcyjnych przechodzą obowiązkowe szkolenia z zakresu ochrony środowiska, by poznać zasady gospodarowania odpadami, w tym ich selekcji u źródła, czyli już w miejscu wykonywania przez nich pracy. Spółka prowadzi również działalność edukacyjną swoich pracowników (pikniki środowiskowe, imprezy miejskie), zachęcając do segregacji odpadów w ramach prywatnych gospodarstw domowych.

Poniżej przedstawiono zestawienie dotyczące wydatków jakie ZT „Kruszwica” S.A. poniosła w związku z ochroną środowiska i działalnością edukacyjną w tym obszarze:

Koszty utylizacji odpadów, oczyszczania środowiska i działań naprawczych (PLN)	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016
oczyszczanie i utylizację odpadów;	1 887 063	1 978 059	1 973 113	2 258 982	1 936 935	2 289 709
oczyszczanie emisji (np. wydatki na filtry, czynniki);			107 120		0	0
wydatki na zakup i używanie certyfikatów emisji;	3 910 085	640 600	792 382	1 458 804	38 083	22 323
wydatki na zakup sprzętu, konserwację, materiały i usługi oraz powiązane koszty kadrowe;	831 007	614 553	1 005 070	976 539	430 895	470 458
ubezpieczenie od odpowiedzialności w razie szkód w środowisku;	7 309	7 309	-	7 309	7 309	0
koszty oczyszczania, łącznie z kosztami rekultywacji w związku z wyciekami	874 743	717 598	664 636	380 409	735 526	759 491

Koszty zapobiegania szkodom i zarządzania ochroną środowiska (PLN)	Zakład w Brzegu			Zakład w Kobylnikach k. Kruszwicy		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016
szkolenia i kursy w zakresie ochrony środowiska;	15 683	-	15 985	10 153	8 200	6 780
zewnętrzne usługi związane z zarządzaniem ochroną środowiska;	1 500	62 889	56 876	3 491	12 123	13 085
zewnętrzne certyfikaty systemów zarządzania;	6 890	17 459	7 711	50 315	18 982	12 513
dodatkowe wydatki na zakupy związane z ochroną środowiska;	192 549	344 698	6 743 106	234 104	158 698	558 774

Zarówno w roku 2017 jak i w 2016 nie odnotowano żadnych skarg dotyczących wpływu na środowisko, złożonych w ramach formalnych mechanizmów skargowych. W roku 2018 została złożona 1 skarga i dotyczyła Zakładu produkcyjnego w Brzegu. Przedmiotem skargi były nieprzyjemne zapachy [GRI 307-1]. ZT „Kruszwica” S.A. efektywnie angażuje się w działalność na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” – edycja 2018.

W 2018 r. w ramach aktywności programu aż 212 samorządów przystąpiło do Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom - inicjatywy realizowanej w ramach programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. W poprzednim roku było z nami 80 gmin. ZT „Kruszwica” S.A. bardzo cieszy coraz większe zaangażowanie samorządów w działania na rzecz ochrony zapylaczy. Gminy razem z mieszkańcami i lokalnymi organizacjami utworzyły na skwerach, w parkach, ogrodach i na balkonach prawie 8 tys. pszczelich „stołówek”. Ponadto w ramach edukacji mieszkańców organizowano wydarzenia plenerowe, takie jak festyny, pikniki, zajęcia edukacyjne w szkołach i przedszkolach, szkolenia dla działkowiczów i rolników. Wszystko po to, aby poprawić warunki życia pszczoł w Polsce.

10 gmin, które podjęły najciekawsze działania, Spółka wyróżniła nagrodą specjalną w postaci tablicy edukacyjnej. Dzięki niej mieszkańcy dowiedzą się, jak dbać o te pożyteczne owady oraz poznają gatunki pszczoł i kwiatów zapewniające im pokarm.

ZT „Kruszwica” S.A. w ramach prowadzenia aktywności programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” wyznaczyła sobie cel - utworzenie 50 tys. Miejsc Przyjaznych Pszczołom, czyli takich, w których rosną rośliny nektaro- i pyłkodajne dające pszczołom pokarm. Zadanie to zostało zrealizowane z nawiązką. Na koniec 2018 r. licznik na stronie internetowej programu wskazywał 69 tys. pszczelich „stołówek”. Ten wynik powstał we współpracy z partnerami zaproszonymi przez Spółkę do programu. W działania na rzecz pszczoł zaangażowały się organizacje społeczne, gminy, szkoły, centra ogrodnicze, parki narodowe i krajobrazowe, ogrody botaniczne oraz pracownicy.

W 2018 r. już po raz szósty w ramach programu organizowane były obchody Wielkiego Dnia Pszczoł. To ogólnopolskie wydarzenie łączące dobrą zabawę i edukację zostało zainicjowane przez program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. W tym roku obchody organizowane były w Warszawie oraz czterech miejscowościach wypoczynkowych: Władysławowie, Jastrzębiej Górze, Mrągowie i Giżycku. W obchody święta pszczoł włączyło się także 37 instytucji z całego kraju - parki krajobrazowe i narodowe oraz muzea. Na bazie przygotowanych przez ZT „Kruszwica” S.A. materiałów i scenariuszy instytucje te przeprowadziły między innymi edukacyjną grę terenową.

W Warszawie dzieci z programu „Lato w mieście” poznawały różne gatunki pszczoł, zależności pomiędzy zapylaniem, pszczołami, a tym co jemy np. na śniadanie. Dowiedziały się także, jak dbać o te owady. W programie było m.in. wspólne sadzenie kwiatów oraz gra terenowa. Dzieci uczyły się także rozpoznawać gatunki roślin nektaro- i pyłkodajnych na rabacie, którą utworzyliśmy specjalnie na to wydarzenie. Podczas eventu na terenie III Ogrodu Jordanowskiego odbyła się inauguracja kwietnej łąki. W uroczystości udział wzięli Burmistrz Dzielnicy Ochota, Katarzyna Łęgiewicz i Sławomir Sendzielski, główny specjalista Zarządu Zieleni m.st. Warszawy. Łąka kwietna to idealny przykład tego jak można stworzyć przestrzeń publiczną przyjazną zarówno ludziom jak i owadom zapylającym.

W pozostałych czterech miastach odbyły się edukacyjne gry miejskie, których główną bohaterką była pszczolinka ruda, czyli jeden z 470 gatunków pszczoł, które przez cały sezon wytrwale pracują dla naszego dobra. Uczestnicy rozwiązywali zadania logiczne i łamigłówki z wykorzystaniem plansz edukacyjnych oraz wzięli udział w zabawie ruchowej. Najważniejszym punktem gry było tworzenie Miejsc Przyjaznych Pszczołom.

Celem programu jest nie tylko ochrona pszczoł, ale także działania na rzecz odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych naszej planety. ZT Kruszwica S.A. w kolejnych latach planuje w tym obszarze działać aktywnie i skutecznie.

Prawa człowieka

ZT „Kruszwica” S.A. prowadzi swoją działalność z pełnym poszanowaniem praw człowieka, zobowiązując się do przestrzegania międzynarodowych standardów zawartych w Wytycznych ONZ ds. Biznesu i Praw Człowieka oraz w Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej Podstawowych Zasad i Praw w Pracy. Spółka stawia sobie za cel, żeby poszanowanie praw człowieka było widoczne we wszystkich obszarach jej działalności, traktując te prawa jako fundament relacji społecznych.

Z kolei nieprzestrzeganie praw człowieka może negatywnie wpłynąć na wizerunek Spółki, powodując konieczność podjęcia środków zaradczych lub naprawczych.

Przestrzeganie praw człowieka nie powinno być tylko postrzegane w kategoriach wykorzystywania pracy dzieci, czy prześladowań obrońców praw człowieka. Prawa człowieka odnoszą się również do codziennej działalności operacyjnej Spółki. Bezpieczeństwo i higiena pracy pracowników w miejscu zatrudnienia, zapewnianie co najmniej wymogów prawnych związanych z miejscem pracy i odzieżą ochronną, przejrzyste zasady naliczania i wypłacania

wynagradzania, prawo do wypoczynku, czy zabezpieczenia społecznego, to tylko niektóre aspekty związane z poszanowaniem praw człowieka, które wypełnia Spółka.

ZT „Kruszwica” S.A. nie opracowała osobnej polityki dotyczącej poszanowania praw człowieka. Część z tych zagadnień jest uregulowana w wewnętrznym *Kodeksie Etycznego Postępowania* obowiązującym w Spółce. W części dotyczącej Szacunku w Miejscu Pracy poruszane są tam takie kwestie jak:

- Różnorodność w biznesie - odwołanie do stworzenia atmosfery otwartości, zaufania i integracji poprzez poszanowanie różnorodności talentów, zdolności i umiejętności, pochodzenia i doświadczeń każdej osoby;
- Sprzeciw wobec dyskryminacji - decyzje związane z zatrudnieniem, awansem i odszkodowaniem, muszą być podejmowane bez względu na jakiekolwiek cechy prawnie chronione,
- Sprzeciw wobec prześladowania w miejscu pracy - zachowanie związane z prawnie chronionymi cechami osoby, które stwarza wrogię lub obraźliwe środowisko pracy.

W 2017 roku ZT „Kruszwica” S.A. zakończyła pozytywnie audyt SMETA (ang. Sedex Members Ethical Trade Audit). Procedura SMETA bazuje na ETI Base Code (kodeks postępowania etycznego stowarzyszenia Ethical Trading Initiative). SMETA dotyka 4 obszarów: warunków zatrudnienia pracowników, bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska i odpowiedzialnych sposobów prowadzenia działalności. Poprzedni audyt SMETA odbył się w 2013 roku. W wyniku procedury SMETA Spółka otrzymuje certyfikat odpowiedzialności społecznej, a wyniki jej audytu trafiają do bazy Sedex. Obecny certyfikat utrzymuje swoją ważność do dnia 22.02.2020 roku (okres ważności to 3 lata). Otrzymanie certyfikatu jest potwierdzeniem, że ZT „Kruszwica” S.A. działa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w obszarach warunków zatrudnienia pracowników i bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przeciwdziałanie korupcji i łapownictwu

Postępowanie w sposób uczciwy, otwarty i etyczny jest podstawowym warunkiem skutecznej działalności rynkowej. ZT „Kruszwica” S.A. chce prowadzić i prowadzi swoją działalność zgodnie z najwyższymi standardami etyki. Z tego względu Spółka wdrożyła wewnętrznie *Kodeks Etycznego Postępowania* (ang. Code of Conduct) obowiązujący globalnie w Bunge. Kodeks ten służy jako przewodnik postępowania w sposób etyczny i zgodny z prawem, podczas wykonywania codziennych czynności zawodowych. Zawiera system wartości, którymi pracownicy powinni kierować się przy podjęciu każdej decyzji – od zgodności z przepisami i etyką biznesową, przez relacje w miejscu pracy, aż do współpracy z partnerami biznesowymi, konsumentami i lokalnymi społecznościami. Kodeks ten promuje standardy, które powinny być powszechnie przestrzegane, jak również konkretne ustawy, przepisy oraz polityki, które mają zastosowanie w przypadku funkcjonowania Spółki.

W *Kodeksie Etycznego Postępowania* poruszane są takie zagadnienia jak:

- ochrona majątku Spółki;
- odmowa przyjęcia łapówki i korupcji;
- szacunek w miejscu pracy;
- konflikty interesów.

Każdy pracownik ZT „Kruszwica” S.A. ma możliwość zgłaszania swoich podejrzeń o praktykach niezgodnych z etyką zawodową poprzez następujące kanały:

- u swojego menedżera lub innego menedżera, któremu pracownik ufa;
- w Dziale Spraw Osobowych;
- w Dziale Obsługi Prawnej;
- na portalu Global Ethics and Compliance ("GEC");
- na Infolinii Bunge.

Co istotne, stosowana w Spółce polityka braku odwetu, chroni każdego, kto składa zawiadomienie w dobrej wierze, nawet jeśli w późniejszym terminie okaże się, że się mylił.

Problemy związane z korupcją i łapownictwem zostały zidentyfikowane jako ważne źródło ryzyka utraty reputacji dla ZT Kruszwica S.A. Istnieje ryzyko, że w przypadku naruszenia naszej polityki antykorupcyjnej, może to negatywnie wpłynąć na prowadzoną przez nas działalność.

W latach 2018-2017 wszyscy pracownicy ZT „Kruszwica” S.A. zostali przeszkoleni z Kodeksu Etycznego Postępowania. Część pracowników, która posiada konta e-mail akceptowała zasady zawarte w *Kodeksie Etycznego Postępowania* w formie elektronicznej (w tym wykonali załączone ćwiczenia dotyczące rozpoznawania przyjmowania łapówki oraz korupcji), natomiast pracownicy nie posiadający konta pocztowego odbyli standardowe szkolenia w tym zakresie [205-2].

Problemy związane z korupcją i łapownictwem zostały zidentyfikowane jako ważne źródło ryzyka utraty reputacji dla ZT „Kruszwica” S.A. Z tego względu, poza *Kodeksem Etycznego Postępowania*,

w ZT „Kruszwica” S.A. funkcjonuje także *Antykorupcyjna Polityka Zgodności* oraz *Podręcznik procedur dotyczących zapobiegania korupcji*. Podręcznik zawiera zasady postępowania i praktyczne porady dotyczące:

- upominków, rozrywki i innych wyrazy uprzejmości biznesowej;
- podróży zagranicznych urzędników;
- darowizn na cele polityczne, charytatywne oraz sponsoring;
- wyboru i zatrudniania przedstawicieli;
- kwestii związanych z fuzjami i przejęciami.

Wytyczne dotyczące zapobiegania korupcji obowiązują wszystkich pracowników Spółki, w tym osoby zatrudnione na czas określony i pracowników kontraktowych. W latach 2018 - 2016, w ramach przestrzegania standardów w tym obszarze, przeprowadzona została Ankieta - Fraud and Compliance Risk Assessment. Jest ona przeprowadzana co roku, z losowo wybranymi pracownikami (ok. 80 osób w skali Spółek należących do grupy Bunge w Polsce). Na podstawie wyników tej ankiety, corocznie dokonywana jest analiza ryzyka defraudacji w różnych obszarach istotnych dla całej Spółki (niezależnie od lokalizacji).

W raportowanym okresie nie odnotowano potwierdzonych przypadków działań korupcyjnych [205-3].

Informacje podsumowujące

Oświadczenie o informacjach niefinansowych jest drugim tego typu raportem ZT „Kruszwica” S.A. Pierwsze Oświadczenie została przygotowane za rok 2017. Oba Oświadczenia przygotowane zostały w oparciu o wewnętrzny model raportowania. Do określenia kluczowych wskaźników niefinansowych wpieraliśmy się wytycznymi Global Reporting Initiative Standards. Wskaźniki te zostały wyróżnione poprzez dodanie kwadratowego nawiasu zawierającego określenie wskaźnika zgodnie z tym standardem. Oświadczenie to nie spełnia jednak wszystkich wymaganych aspektów raportowania wg standardu GRI Standards, w związku z czym nie można go traktować jako raport zrównoważonego rozwoju na poziomie Core.

Oświadczenie zostało przygotowane za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku. Zawiera również informacje porównawcze dla lat 2017 i 2016.

Dane liczbowe i jakościowe prezentowane w tym Oświadczeniu pochodzą z wewnętrznych systemów ZT „Kruszwica” S.A., które składają się na proces raportowania oraz walidacji danych z udziałem wewnętrznych ekspertów.

Podpisy wszystkich członków Zarządu:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu

Wojciech Bauman – Członek Zarządu

Marcin Brodowski – Członek Zarządu

Jacek Michalak – Członek Zarządu

Piotr Piotrowski – Członek Zarządu

Tomasz Wika – Członek Zarządu